

Клеванський ЗДО №2 (ясла-садок)

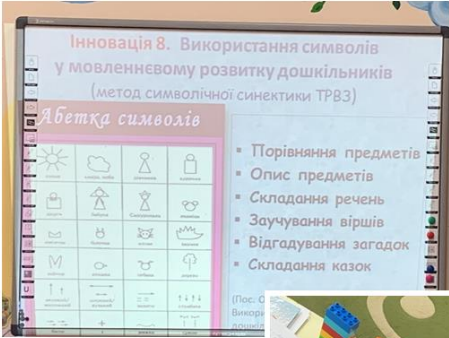
Семінар-практикум

«Реалізація Державного стандарту дошкільної освіти за освітнім напрямом «Мовлення дитини»»

Вихователь-методист
Захарчишина Н.М.

2025р.

Сьогодні, я б хотіла розпочати цей семінар с вправи-роздуму. Продовжите, будь ласка, речення «Мовлення для людини – це...»

Отже, тема сьогоднішнього семінару буде про мовлення, а саме «Реалізація змісту освітньої лінії «Мовлення дитини»

Мета: удосконалення культури мовлення дітей та професіональної компетентності вихователівЗДО; уточнити та закріпити вихователями культурних та методичних вимог до мовлення дітей дошкільного віку та мовлення вихователів; сприяти формуванню професійної комунікативної компетентності педагогів.

План проведення семінару:

1. Програмні завдання мовленнєвого розвитку дошкільників згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти
2. Мовленнєві проблеми вихованців ЗДО, від чого вони виникають
3. Обговорення методів розвитку мовлення дітей
4. Практичні завдання для вихователів

Діяльність здійснюється в різних видах діяльності і охоплює певні напрямки розвитку дітей, які називаються освітніми областями. Однією з цих областей – є розвиток мовлення.

Навчання дошкільників мовленню розглядається, як одна з провідних педагогічних задач. Дошкільний вік – це період активного засвоєння дитиною розмовної мови, становлення та розвиток всіх сторін мовлення – фонетичної, лексичної, граматичної. З розвитком мовлення пов'язано формування, як особистості в цілому, так і всіх психічних процесів. Повноцінне володіння мовою в дошкільному віці являється необхідним рішенням задач розумового, естетичного і морального виховання дітей.

Основна мета мовленнєвого розвитку – це розвиток вільного спілкування, як з дорослими, так і з дітьми, оволодіння конструктивними способами та засобами взаємодії з оточуючими.

Задачі мовленнєвого розвитку відповідно Базового компоненту дошкільної освіти.

Володіння мовою, як засобом спілкування і культури(це значить, треба сформувати усне мовлення дітей на такому рівні, щоб вони не мали труднощів у встановленні контакту з однолітками та дорослими);

Збагачення активного словнику (відбувається за рахунок основного словарного фонду дошкільника і залежить від словника педагога та батьків, для розширення словника дітей створюються сприятливі умови при комплексно – тематичному плануванні роботи);

Розвиток зв'язного, граматично правильного діалогічного та монологічного мовлення(наше зв'язне мовлення складається з двох

частин – монолога та діалогу. Будівельним матеріалом для неї є словник та засвоєння граматичного ладу мовлення, тобто змінювати слова і складати їх в речення);

Розвиток звукової та інтонаційної культури мовлення, фонематичного слуху (дитина засвоює систему наголосу, вимовляння звуків, вміння виразно говорити, читати вірші, дитина вчиться називати слова с заданим звуком, знаходить місце звука в словах);

Знайомство з книжною культурою, дитячою літературою, розуміння на слух текстів різних жанрів дитячої літератури (головна проблема в тому, що книга перестала бути цінністю в багатьох сім'ях, діти не мають досвіду домашнього читання – слухання, хоча книга має бути супутником дітей);

Мовленнєві проблеми вихованців ДНЗ. Від чого вони виникають?

Багата кількість дітей дошкільного віку не володіють навиком побудови зв'язного висловлювання.

По результатам спостереження в групах та з індивідуальних бесід з вихователями нашого садочка можна зазначити наступні недоліки:

- зв'язні висловлювання дітей короткочасні;
- немає послідовності, навіть якщо дитина розповідає знайомий текст;
- мають окремі фрагменти, логічно не пов'язаних між собою;
- рівень інформативності низький.

Крім того, більшість дітей активно діляться своїми враженнями від пережитих подій, але з небажанням беруться за складання розповідей по заданій темі. І частіше всього це відбувається не тому, що дитина має недостатні знання по цьому питанню чи цій темі, а саме тому що не може сформулювати набуті знання.

Якість мовленнєвого розвитку дошкільника залежить від якості мовлення педагога та від мовленнєвого середовища, яке створюють в дошкільному закладі.

Розвиток дитини дошкільного віку найбільш успішно здійснюється в умовах збагаченого розвиваючого середовища, яке забезпечує різнобічну діяльність.

Мовленнєве розвиваюче середовище – це не тільки предметне оточення, тут важлива і роль дорослого в організації впливу власного мовлення на становлення різних сторін мовлення дошкільника.

Мовленнєве середовище, створене в групі, - це фактор, який або стримує, або активізує процес мовленнєвого розвитку дитини. Тому, створюючи розвиваюче середовище, необхідно враховувати рівень мовленнєвого розвитку, інтереси, здібності дітей даної групи. В якості

основних компонентів мовленнєвого розвивального середовища виділяють наступні:

- **мовлення педагога**, бо одним із основних механізмів розвитку мовлення дітей являється наслідування. А, наслідуючи, дорослих, дитина переймає не тільки всі тонкощі вимови, слововживання, побудови фраз, але також і всі недоліки та помилки, які зустрічаються в їх мовленні. Саме тому до мовлення педагога дошкільного закладу сьогодні пред'являються високі вимоги;
- **форми, методи та прийоми**;
- **матеріальне забезпечення для кожної вікової групи** – це дидактичні ігри, мнемотаблиці, різні друковані ігри, на розвиток зв'язного мовлення, і багато іншого;
- **інформаційно – комунікативні технології**, без яких ми зараз з вами майже не обходимось. Це і вивчення або закріплення будь якої лексичної теми, презентації для дітей, пальчикові відео - ігри, руханки, з промовлянням віршованих текстів, і ще багато іншого;
- **робота з батьками**, де даються рекомендації, консультації, організуються тематичні батьківські зібрання.

До компонентів професійного мовлення педагога відносяться:

- якість мовленнєвого оформлення мови
- комунікативна компетентність
- чіткій відбір інформації для створення висловлювання
- орієнтація на процес безпосередній комунікації

В мовленні педагога найбільш поширені такі помилки:

- квапливість і невиразність
- монотонність
- зайве підвищення або зниження голосу
- порушення звуковимови
- слова – паразити
- неправильна постановка наголосу
- зловживання слів зі зменшувально – пестливими суфіксами

Звідси витікають і проблеми з дитячим мовленням

- односкладовість
- бідність
- відсутність навичок культури мовлення
- погана дикція

Методи мовленнєвого розвитку дітей

Метод розвитку мовлення визначається, як спосіб діяльності педагога і дітей, який забезпечує формування мовленнєвих навичок і умінь.

Виділяють три групи методів: наочні, словесні і практичні. Цей розподіл є умовним, тому що між ними немає різких кордонів. Наочні методи супроводжують словом, а в словесних використовують наочні прийоми. Практичні методи також пов'язані і зі словом, і з наочним матеріалом.

Прирахування одних методів і прийомів к наочним, других к словесним чи практичним залежить від переважання наочності, слова або дії як джерела і основи висловлювання.

Зараз, я хочу вас запитати, які ви знаєте наочні методи? (відповіді вихователів)

Наочні методи використовують в дитячому садочку частіше. Використовуються як безпосередні, так і опосередковані методи. К безпосереднім відносяться метод спостереження і його різновиди: екскурсії, розглядання натуральних предметів і таке інше. Ці методи спрямовані на накопичення змісту промови і забезпечують зв'язок двох сигнальних систем. Опосередковані методи засновані на застосуванні образотворчої наочності. Це розглядання іграшок, картин, фотографій, опис картин та іграшок, розповідь по іграшкам та картинам. Вони використовуються для закріплення знань, словника, розвитку узагальнюючої функції слова, навчання зв'язного мовлення.

Які словесні методи ви знаєте? (відповіді вихователів)

Словесні методи в дитячому садочку використовуються рідше: це читання та розповідь художніх оповідань, заучування напам'ять, переказ, узагальнююча бесіда. В усіх словесних методах використовують наочні прийоми: показ предметів, іграшок, картин, розглядання ілюстрацій, оскільки вікові особливості маленьких дітей і природа самого слова потребує наочності.

Які практичні методи ви знаєте? (відповіді вихователів?)

Практичні методи спрямовані на застосування мовних навичок та умінь та їх вдосконалення. К практичним методам відносяться різні дидактичні ігри, ігри – драматизації, дидактичні вправи, хороводні ігри і т. п. Вони використовуються для вирішення всіх мовленнєвих задач.

Створення умов для повноцінного розвитку мовлення дітей передбачає: створення розвивального предметно – просторового середовища.

Предметно – розвивальне середовище – це система матеріальних об'єктів діяльності дитини, яка функціонально моделює зміст його духовного та фізичного обліку. Розвиваюче середовище виступає в ролі стимулятора рушійної сили в цілісному процесі становлення особистості

дитини, вона збагачує особистий розвиток, сприяє ранньому прояву різнобічних здібностей.

Розвиток мовлення за допомогою художньої літератури

Художня література служить могутим, дієвим засобом розумового, морального та естетичного виховання дітей, має великий вплив на розвиток та збагачення мовлення дитини.

І зараз, я пропоную вам пограти. Заочно ви поділені на три команди. У кожної з команд є папір із завданням. Вам необхідно утворити антоніми на кожне слово, та відгадати назву казки. Переможці отримають приз! («Зелений чобіток» - «Червона шапочка», «Красивий курча – «Бридке каченя», «Пес без капелюха» - «Кіт в чоботах», «Срібний звір» - «Золотий птах», «Дурість і горе» - «Розум і щастя», «Срібний сандаль» - «Золотий черевичок».)

Друге творче завдання, особливої складності: необхідно дописати дві строчки до заданого віршика: «Киця Мура, де ти була? Я гукав, а ти не чула...я у бабці під столом їла кашку з молочком», «Ніжно гладить рушничок мокре моє личко...рушничок на грубці сох, скучив за водичкою», «Пиріжечки, пиріжки, кожен має два ріжки....надкушу один ріжок, ой смачненький пиріжок!»

Розвиток мовлення за допомогою дидактичної гри

Дидактична гра розвиває мовлення дітей: поповнює та активізує словник, формує правильну звуковимову, розвиває зв'язне мовлення, вміння правильно виражати свої думки, закріплюється культура поведінки, навички спілкування та багато іншого.

Експерсія, як метод розвитку мовлення дітей

Експерсія – одна з форм освітньо – виховної роботи з дітьми, дає можливість вивчити предмети та явища в природному середовищі. Метою експерсій є уточнення та збагачення активного та пасивного словникового запасу дітей, розвиток зв'язного мовлення дітей, розширення уявлень дітей про навколишній світ. Розвиток допитливості та спостережливості.

Сюжетно – рольова гра

Робить позитивний вплив в розвиток мовлення. В ході гри дитина вголос розмовляє з іграшкою, говорить і за себе, і за неї, наслідує голоси звірів і т. і. Розвивається діалогічне мовлення.

Сюжетно – рольова гра сприяє:

- закріпленню навичок використання ініціативного мовлення,
- удосконаленню розмовної мови,
- збагаченню словника,
- формуванню граматичного ладу мови, і т. п.

А зараз, я пропоную вам пограти в гру «Крокодил».

Необхідно буде пантомімою, жестами показати прислів'я так, щоб учасники іншої команди відгадали яке саме це прислів'я. «У кого рідна мова – у того і душа здорова», «Без труда нема плода», «Вовка ноги годують», Слово не стріла, а глибше ранить».

Театралізована діяльність

Робить життя дітей цікавим та змістовним, наповненою яскравими враженнями, радістю творчості, знайомить дітей з оточуючим середовищем у всьому його різноманітті через образи, фарби, звуки, правильно сформовані запитання пробуджують у дітей бажання думати, аналізувати, робити висновки, розвивається мовлення дітей, з'являється можливість до самореалізації.

Дрібна моторика – це сукупність скоординованих дій м'язової, кісткової та нервової систем людини, часто в поєднанні із зоровою системою у виконанні дрібних точних рухів кистями і пальцями рук і ніг.

Вчені прийшли до висновку, що приблизно третя частина всієї поверхні рухової проекції головного мозку займає саме проекція кисті рук, яка розташовується поряд з мовленнєвою зоною. З цього виходить висновок: розвиток мовлення дитини і розвиток дрібної моторики два взаємопов'язаних безперервних процесу.

Існує кілька ефективних способів розвитку дрібної моторики:

- ігри з дрібними предметами (мозаїка, буси, конструктори, пазли),
- пальчикові ігри,
- ліпка,
- масаж пальців і кистей,
- ігри – шнурівки,
- кубики,
- сухий басейн

Художня творчість – це унікальний засіб для розвитку дрібної моторики та мовлення в їх єдності і взаємозв'язку.

Чим більше дитина вміє, хоче і прагне робити руками, тим вона розумніша і винахідливіша. По мірі удосконалення дрібної моторики йде розвиток мовленнєвої функції. Функція руки і мовлення розвиваються паралельно. У процесі продуктивної діяльності діти навчаються аналізувати форми, спостерігати, порівнювати, виділяти риси подібності та відмінності предметів за величиною.

Прогулянка – це не тільки важливий режимний момент, але й чудовий спосіб розвитку мовлення дитини. Територія дитячого садка дуже різноманітна. На прогулянках діти відмічають все, що вони бачать навколо себе і намагаються висловити свої враження словами.

Рухлива гра спрямована на досягнення визначених цілей виховання та навчання. Під час ігор педагог має прагнути до спонукання у дітей наслідувальної мовленнєвої діяльності, розширенню обсягу розуміння мовлення і словникового запасу. Це досягається шляхом промовляння разом з педагогом потешек, віршів, словесного супроводження рухливих ігор.

Музичне виховання дітей в дитячому садку має велике значення для розвитку мовлення дітей.

Основоположний принцип проведення музичних занять є взаємозв'язок мовлення, музики і рухів. Чітка вимова ритмічного тексту і віршів під музику. Кожне слово, склад, звук, вимовляються осмислено. Така методика допомагає осягати мовленнєву культуру, сприяє координації.

І зараз я вам пропоную трішки порухатись і зробити музичну руханку, яку проведе з нами музичний керівник

Особливості мовленнєвого розвитку дітей раннього віку

1. Грамотна мова педагога;
2. Методи та прийоми, спрямовані на розвиток розуміння мовлення (вчити розуміти прості запитання; формули мовленнєвого етикету; звертання, прохання, вказівки; короткі і прості за змістом розповіді, оповідання, казки, вірші; назви окремих предметів, іграшок, що оточують дитину; назви частин тіла, одягу, кольорів, посуду тощо);
3. Методи та прийоми, спрямовані на розвиток активного мовлення (розвивати мовленнєве дихання, темп мовлення; фонематичний слух; збагачувати активний словник словами – назвами предметів найближчого оточення);
4. Методи та прийоми, спрямовані на формування вмінь розповідати на пам'ять короткі вірші, забавлянки, пісні, брати участь у розвагах;
5. Самостійне розглядання картинок, іграшок, книжок (на розвиток ініціативного мовлення).

А зараз, я би хотіла запитати вихователів молодших груп, які ви використовуєте методи та прийоми для виховання розвитку мовлення дітей? (відповіді вихователів).

Особливості мовленнєвого розвитку дітей в другій молодшій групі

1. Грамотна мова педагога;
2. Методи та прийоми, спрямовані на розвиток звукової культури мовлення, (розвивати фонематичний слух, чуття української мови, виразність мовлення);

3. Методи та прийоми, спрямовані на формування вміння слухати та чути (розмови, розповіді, читання);

4. Словникова робота (вчити розуміти значення слів і текстів українською мовою; диференціювати слова за їх належністю; знати, що українська мова є рідною; збагачувати словник назвами предметів найближчого оточення: іграшок, одягу, посуду тощо, ввічливими словами, прикметниками української мови, образними виразами);

5. Стимулювання самостійного розглядання книг, картинок, іграшок, предметів для розвитку ініціативного мовлення, збагачення і уточнення уявлення дітей про навколишній світ.

Поділіться, будь ласка, з нами вихователі другої молодшої групи якими методами ви користуєтесь для розвитку мовлення дітей? (відповіді вихователів)

Особливості мовленнєвого розвитку дітей в середній групі

1. Грамотна мова педагога;

2. Методи та прийоми, спрямовані на розвиток мовлення, як засіб спілкування (ініціювати діалог українською мовою; інтонаційно передавати запитання та відповіді; будувати описові речення з власного досвіду; складати розповіді, переказувати знайомі казки; знайомство з формулами мовленнєвого етикету);

3. Методи та прийоми, спрямованні на формування вміння слухати і чути (вислуховування дітей; уточнення відповідей; розповіді вихователя; акцент на стимулювання пізнавального інтересу);

4. Організація діяльності (набори карток, фотографій, листівок, лупи, магніти та інше для розвитку пояснювальної мови);

Будь ласка, вихователі середніх груп розкажіть нам, якими методами користуєтесь ви для мовленнєвого розвитку дітей? (відповіді вихователів)

Особливості мовленнєвого розвитку дітей в старшій групі

1. Грамотна мова педагога;

2. Методи та прийоми, спрямовані на розвиток зв'язного мовлення, як засіб спілкування (знайомство з формулами мовленнєвого етикету; цілеспрямоване формування всіх груп діалогічних вмінь; вміння грамотно відстоювати свою точку зору; збагачування словника новими словами – ознаками, образними виразами);

3. Методи та прийоми, спрямовані на формування навичок самостійного розповідання (заохочення розповідей дітей;

переказування знайомого тексту; складання розповідей з власного досвіду; складання сюжетних розповідей за картинками; трансформація висловлювань в зв'язні розповіді; уточнення, збагачення);

4. Організація різного виду індивідуальної діяльності (акцент на розширення уявлень дітей про різноманіття оточуючого середовища; організація сприйняття з послідуочим обговоренням);

5. Створення індивідуального «авторського мовленнєвого середовища» кожної дитини.

А зараз, будь ласка, вихователі старших груп, розкажіть нам, якими методами користуєтесь ви для розвитку мовленнєвого розвитку дітей? (відповіді вихователів).

Висновок.

Отже, з усього почутого можна зробити такий висновок. Розвиток мовлення - це найскладніший момент у вихованні дошкільників. І проводити його потрібно постійно, в усіх видах діяльності, протягом усього педагогічного процесу. Це вимагає від вихователя величезних знань, умінь, зусиль і терпіння.

А закінчити цей семінар я хочу словами Максима Рильського «Мова – втілення думки. Що багатша думка, то багатша мова. Любімо її, вивчаймо її, розвиваймо її! Борімося за красу мови, за правильність мови, за приступність мови, за багатство мови...»